

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ วารินนิวาส จังหวัด สกลนคร
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๔ เดือน สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางอรุณี ศรีวรสาร ชื่อเล่น:อรุณี

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ : ๑๑๙ บ้านหนองขุ่น หมู่ที่ ๒ ตำบลนาคำ อำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร

โทรศัพท์ ๐๘๗-๙๔๘๒๕๘๕ Facebook บ้านสวนอรุณี Line ๐๘๗-๙๔๘๒๕๘๕

เกิด พ.ศ. ๒๕๐๗ ปัจจุบันอายุ ๖๑ ปี

๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง

๕. ระดับการศึกษา ประโยควิชาชีพเทคนิค

สถาบันการศึกษา โรงเรียนอาชีวเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดสกลนคร

คณะ/สาขาวิชา ด้านการเกษตร

๖. อาชีพปัจจุบัน

☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว

☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร

ระบุ.....

๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๒๑๓,๗๐๐ บาท/ปี

๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙

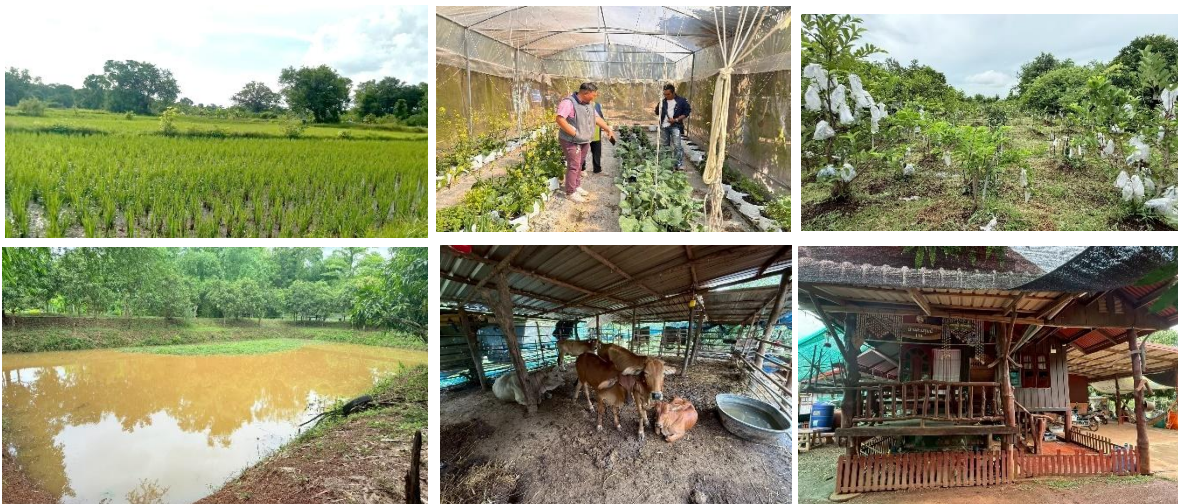
แผนที่ ศพก.อำเภอวารินนิวาส จังหวัดสกลนคร

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ไร่นาสวนผสม(ตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่)

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๑ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

แปลงเรียนรู้เรื่องการทำเกษตรแบบผสมผสาน ได้แก่ นาข้าว, แปลงปลูกพืชผัก/ไม้ผล, สระน้ำ/บ่อปลา, พื้นที่เลี้ยงสัตว์และที่อยู่อาศัย (จัดสรรพื้นที่ตามหลัก ๓๐ : ๓๐ : ๓๐ : ๑๐)

กิจกรรมภายใน ศพก.อำเภอวนรวินาส

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน ๖ ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

๑) ฐานเรียนรู้ที่ ๑ การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM) หมายถึง การเลือกใช้วิธีควบคุมศัตรูพืชที่อยู่อย่างรอบคอบ แล้วนำมาผสมผสานกันอย่างเหมาะสม เพื่อลดปริมาณศัตรูพืช เน้นการปลูกพืชให้แข็งแรง ให้มีการกระทำที่อาจรบกวนระบบนิเวศนเกษตรน้อยที่สุด ศพก.อำเภอวนรวินาส ได้นำหลักการของ IPM มาประยุกต์ใช้ดังนี้

- วิธีเขตกรรม โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เพื่อให้พืชเจริญเติบโต แข็งแรง ทนทานต่อการเข้าทำลายของศัตรูพืชได้ โดยใช้วิธีการและปัจจัยในการปลูกพืชอย่างถูกต้อง ได้แก่ การปรับสภาพดิน การให้ปุ๋ยให้น้ำที่เหมาะสม การกำจัดวัชพืช การไถพรวนตากหน้าดิน การปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

- การใช้พันธุ์ต้านทานโดยการคัดเลือกพันธุ์พืชที่มีความต้านทานต่อโรคแมลงที่มีกพบการระบาดในพื้นที่สามารถปรับตัวได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ทำการเพาะปลูก

- วิธีกล เพื่อลดปริมาณศัตรูพืชด้วยวิธีหรือเครื่องมือง่ายๆ เมื่อมีศัตรูพืชเข้าทำลาย ถ้าพบจำนวนน้อยสามารถใช้แรงงานคน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ช่วยในการทำลาย หรือใช้กับดักในการควบคุม ได้แก่ การจับด้วยมือ การใช้มุ้งคลุมแปลง

การปลูกพืชในโรงเรือนเพื่อลดการเข้าทำลายของแมลงศัตรูพืช

- ชีวภัณฑ์มาใช้ในการควบคุมศัตรูพืชโดยอาศัยศัตรูธรรมชาติ เพื่อลดปริมาณศัตรูพืชลงให้อยู่ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ การใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน และ ใช้สารชีวภัณฑ์เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีวเวอร์เรีย เชื้อแบคทีเรียบลอสซิลลัส ซับทิลิส และน้ำหมักจากพืชสมุนไพรมาควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช โดยศูนย์เรียนรู้ไม่ได้นำสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาใช้ในแปลงเลย เนื่องจากมีการวางแผนการกำจัดศัตรูพืชที่ครอบคลุม มีการพยากรณ์ของโรคและแมลงที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงฤดูกาลผลิต จึงทำให้การป้องกันกำจัดมีประสิทธิภาพและต้นทุนที่

การผลิตสารชีวภัณฑ์

๒) **ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การขยายพันธุ์พืช** สาธิตและบรรยายวิธีการขยายพันธุ์พืชทั้งแบบอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศ ด้วยวิธีการตอนกิ่ง ปักชำ ตัดตา ต่อยอด เพื่อจำหน่าย และแจกจ่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจ นำไปเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือนและชุมชนต่อไป

ฐานเรียนรู้ที่ ๒ การขยายพันธุ์พืช

๓) **ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การแปรรูปสินค้าเกษตรโดยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์** การนำผลผลิตทางการเกษตร มาแปรรูปช่วยยืดอายุการเก็บรักษาอาหารเช่น พืชสมุนไพร กล้วย ฝักทอง เนื้อปลาและเนื้อหมูมาตากแห้ง เพื่อทำสมุนไพรอบแห้ง กล้วยฉาบ ฝักทองฉาบ ปลาแดดเดียว และเนื้อแดดเดียว เป็นต้น ทำให้มีอาหารไว้บริโภคนอกฤดูกาลผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงขึ้น เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์

ฐานเรียนรู้ที่ ๓ การแปรรูปสินค้าเกษตรโดยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์

๔) ฐานเรียนรู้ที่ ๔ ด้านประมง ได้แก่ การทำอาหารปลาสูตรประหยัด การเลี้ยงปลาในบ่อดินและบ่อพลาสติก การเลี้ยงกบ การเลี้ยงหอยขม เป็นการเลี้ยงที่ปรับตามสภาพในพื้นที่มีน้อย เป็นต้น

ฐานเรียนรู้ที่ ๔ ด้านประมง

๕) ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การทำปุ๋ยหมักและการปรับปรุงบำรุงดิน มีหลักสูตรการเรียนรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักโบกานี การทำน้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์จาวปลวก จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง จุลินทรีย์น้ำขาวข้าว การปลูกพืชสด เช่น ปอเทือง ในการปรับปรุงบำรุงดิน การไถกลบตอซึ่งแทนการเผา เป็นต้น

ฐานเรียนรู้ที่ ๕ การทำปุ๋ยหมักและการปรับปรุงบำรุงดิน

๖) ฐานเรียนรู้ที่ ๖ ด้านปศุสัตว์ มีหลักสูตรการทำอาหารสัตว์สูตรประหยัด การเลี้ยง ไก่พันธุ์พื้นเมือง การเลี้ยงเป็ด การเลี้ยงหมูป่า และการเลี้ยงโคเนื้อ

ฐานเรียนรู้ที่ ๖ ด้านปศุสัตว์

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๖ หลักสูตร ประกอบด้วย การขยายพันธุ์พืช, ด้านประมง, ด้านปศุสัตว์, การทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการปรับปรุงบำรุงดิน, การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน(IPM), การลดต้นทุนการผลิตข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย การเกษตรตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, เกษตรทฤษฎีใหม่, เกษตรผสมผสาน

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีครัวเรือน, การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า, การทำอาหารสัตว์สูตรลดต้นทุน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมานจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

ชื่อหลักสูตร การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ประยุกต์สู่การพึ่งพาตนเองแบบครบวงจร

วัตถุประสงค์ เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มจากผลผลิตในไร่นาของตนเอง นำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและรายได้ที่ยั่งยืน

เนื้อหา การวางแผนจัดการพื้นที่ (๓๐:๓๐:๓๐:๑๐), การจัดการดิน-น้ำ-พืช-สัตว์ ให้เกื้อกูลกัน, เทคนิคการลดต้นทุน (ทำปุ๋ย-อาหารสัตว์เอง), เทคโนโลยีเพิ่มประสิทธิภาพ (เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์, โรงเรือน), การแปรรูป (โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์) และการตลาด

รูปแบบการถ่ายทอด บรรยายสรุปแนวคิด, สาธิต และฝึกปฏิบัติจริงในฐานเรียนรู้ทั้ง ๖ ฐาน, เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของเกษตรกรต้นแบบ

กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ตามหลักสูตรการเรียนรู้

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

มีส่วนร่วมในฐานะประธาน ศพก.อำเภอ ในการเข้าร่วมเวทีประชุมกับหน่วยงานระดับจังหวัด, ให้ข้อมูลความต้องการและสะท้อนปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อให้การวางแผนของจังหวัดสอดคล้องกับบริบทจริงอย่างน้อย ๔ ครั้ง/ปี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนพัฒนา ศพก. ผ่านกระบวนการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะกรรมการ ศพก., กลุ่มแปลงใหญ่และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อเสนอความต้องการและวางแผนการพัฒนา ศพก.ในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดทำแปลงเรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่, การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ระหว่างคณะกรรมการ ศพก.และ กลุ่มแปลงใหญ่ เพื่อเสนอความต้องการ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนาด้านการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่

ผู้ร่วมดำเนินการ เครือข่ายศพก.อำเภอมานรนิวาส ๑๘ ราย คณะกรรมการแปลงใหญ่อำเภอมานรนิวาส ๑๑ ราย เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอมานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ช่วงเวลาดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๗- กรกฎาคม ๒๕๖๘

๒) จัดประชุมเพื่อทำแผนและแนวทางการพัฒนาศพก. ให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนงบประมาณสนับสนุนแก่ ศพก.

ผู้ร่วมดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ช่วงเวลาดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๗- สิงหาคม ๒๕๖๘

๓) ส่งเสริมเกษตรกรต้นแบบในการจัดทำแปลงเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เกษตรอัจฉริยะมาปรับใช้ในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ผู้ร่วมดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการศึกษา

ดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๗- สิงหาคม ๒๕๖๘

๔) ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงข้อมูล แปลงเรียนรู้ ฐานการเรียนรู้ และหลักสูตรการเรียนรู้ ให้เป็นปัจจุบันครอบคลุมและทันสมัยต่อเทคโนโลยีในปัจจุบันอยู่เสมอ

ผู้ร่วมดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๗- สิงหาคม ๒๕๖๘

๖) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรต้นแบบให้มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางด้านการเกษตรโดยการเข้ารับการอบรม ถ่ายทอดความรู้ อย่างต่อเนื่อง และการบูรณาการงานวิจัยมาปรับใช้ภายในศพก. ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องต่อความต้องการของชุมชน

ผู้ร่วมดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการในพื้นที่

ดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๗- สิงหาคม ๒๕๖๘

๗) ยกระดับศพก. ให้ก้าวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และขยายไปยังเครือข่ายในชุมชน ก่อให้ ความมั่นคงทางด้านสิ่งแวดล้อม มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถสร้างรายได้ และความเป็นอยู่ ที่มั่นคงให้กับในชุมชน เริ่มดำเนินการ ปี ๒๕๖๕

ผู้ร่วมดำเนินการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการในพื้นที่

ดำเนินการ ธันวาคม ๒๕๖๘- สิงหาคม ๒๕๖๙

การประชุมคณะกรรมการ ศพก.แปลงใหญ่ อำเภอรณานิเวศ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ

การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร่งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

ความตั้งใจเริ่มต้นคือการวางแผนเพื่อรองรับวัยเกษียณ โดยมีความคิดที่จะทำการเกษตรเนื่องจากมีที่ดินที่ได้จากการรับมรดก แต่ยังไม่มีความชัดเจน จนกระทั่งได้มีโอกาสได้เข้ารับการอบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ และตั้งมั่นที่จะสานต่อปณิธานของในหลวงรัชกาลที่ ๙ ในเรื่องหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เดิมที่ดินที่ได้รับจากมรดกนั้นเป็นดินลูกรัง แห้งแล้ง ขาดความอุดมสมบูรณ์ การทำการเกษตรเชิงเดี่ยวในอดีตจึงประสบปัญหาด้านผลผลิต ราคาผลผลิตตกต่ำและเป็นปัญหาที่ท้าทายในการแก้ไข จึงเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสในการริเริ่มการทำการเกษตรผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครอบครัว

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ลดต้นทุน : ผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ(ไบโอจี้), จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง, จุลินทรีย์จาวปลวก, น้ำหมักชีวภาพ และอาหารสัตว์สูตรลดต้นทุน (ลดได้๘๕%) เพื่อทดแทนการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอก

เพิ่มประสิทธิภาพ : นำเทคโนโลยีมาใช้ในการช่วยประหยัดน้ำ และระบบหมุนเวียนน้ำ เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์, ปลุกพืชในโรงเรือนเพื่อควบคุมสภาพแวดล้อม การใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ลดความเสี่ยงจากโรคและแมลงและสร้างรายได้สูง

เพิ่มมูลค่า : สร้างโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับแปรรูปผลผลิต (ปลาแดดเดียว, กุ้งอบ, สมุนไพร) เพื่อยืดอายุการเก็บรักษา และจำหน่ายในราคาสูงขึ้น

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

ศพก.อำเภอวนรวินวาส มีการประยุกต์ในเทคโนโลยีหรือนวัตกรรม ดังนี้

๒.๑) เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์แบบลากจูง

สภาพปัญหาก่อนการใช้เทคโนโลยี : พื้นที่เพาะปลูกจำนวนมากอยู่ห่างจากแหล่งน้ำ ทำให้เกษตรกรต้องใช้เครื่องสูบน้ำที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง และไฟฟ้า ซึ่งมีต้นทุนสูง เฉลี่ยมีต้นทุนอยู่ที่ ๓,๕๐๐ บาท/เดือน ประกอบกับในช่วงฤดูแล้งมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอทำให้เกิดความล่าช้าในการรดน้ำพืช ส่งผลให้ผลผลิตลดลงและเสี่ยงต่อความเสียหาย

- แนวทางแก้ไข: ศพก. อำเภอวนรวินวาส ได้ขอสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ติดตั้งและสาธิตการใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์แบบลากจูงภายในศพก. โดยจ่ายน้ำผ่านระบบท่อและระบบน้ำหยดไปยังพื้นที่เพาะปลูกที่มีการออกแบบระบบให้เหมาะสมกับขนาดแปลงและชนิดพืช เพื่อการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้และเห็นผลจริง

- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น: เกษตรกรสามารถนำน้ำมารดพืชได้บ่อยและสม่ำเสมอ ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ลดต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และพลังงานไฟฟ้า ได้ร้อยละ ๗๐ ลดการเผาไหม้เชื้อเพลิง จึงช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่เกิดการรั่วไหลของน้ำมันลงสู่แหล่งน้ำ

- ด้านสังคมและการเรียนรู้: เกษตรกรมีทักษะในการติดตั้ง ดูแล และบำรุงรักษาระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ กลายเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบให้เกษตรกรในพื้นที่และอำเภอใกล้เคียงมาศึกษาดูงาน

เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์แบบลากจูง

๒.๒) โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์

- สภาพปัญหาก่อนการใช้เทคโนโลยี: ปัญหาผลผลิตทางการเกษตรที่ล้นตลาดในช่วงและเน่าเสียง่าย ราคาผลผลิตสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ

- แนวทางแก้ไข: ศพก.อำเภอวนรวินวาส ขอรับสนับสนุนเทคโนโลยีการแปรรูปสินค้าเกษตรโดยใช้ โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ขนาด ๕x๘ เมตร จากผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร มาติดตั้ง สาธิต และให้บริการแก่ผู้ที่สนใจ นำผลผลิตทางการเกษตรมาตากฟรี โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย โดยจะมีเกษตรกรมาใช้บริการ อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๔ วัน

- ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น: ช่วยยืดอายุการเก็บรักษาอาหาร ทำให้มีอาหารไว้บริโภคนอกฤดูกาลผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตร ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าในราคาที่สูงขึ้น เป็นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๘,๐๐๐ บาท

- ความยั่งยืน: เกษตรกรสามารถต่อยอดความรู้ไปสร้างโรงอบขนาดเล็กในครัวเรือนเป็นต้นแบบให้ชุมชนอื่น ๆ เข้ามาศึกษาดูงานและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ตน มีการสร้างรายได้ และความมั่นคงทางด้านอาหาร

โรงอบพลังงานแสงอาทิตย์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอวนรวินวาส ได้น้อมนำ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ เกษตรทฤษฎีใหม่ มาประยุกต์ใช้ โดยดำเนินงานตามขั้นตอนที่เป็นระบบและใช้หลักวิชาการเป็นแกนสำคัญ ดังนี้

๓.๑) วางแผนเชิงระบบและจัดสรรพื้นที่

น้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “เกษตรทฤษฎีใหม่” เป็นกรอบคิด จัดวางผังฟาร์มให้ใช้พื้นที่คุ้มค่า ปลูกพืชหลายระยะ (สั้น-กลาง-ยาว) ให้สอดคล้องดิน อากาศและความต้องการตลาด เพื่อให้มีผลผลิตหมุนเวียนตลอดปี และยกระดับคุณภาพชีวิตควบคู่ความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน มีการจัดสรรแรงงานภายในครัวเรือน/ศูนย์เป็นหลัก ลดต้นทุน พร้อมคัดเลือกชนิดพืชที่บริโภคได้จริงและขายได้ เพื่อกระจายความเสี่ยงจากโรค แมลงและราคา

๓.๒) เตรียมดิน-บำรุงดินตามศาสตร์ “เลี้ยงดินให้ดินเลี้ยงพืช”

ใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร (ฟาง แกลบ มูลสัตว์ ฯลฯ) ห่มดิน รักษาความชื้น กระตุ้นจุลินทรีย์ดิน เพิ่มอินทรีย์วัตถุ และงดเผาตอซัง เปลี่ยนเป็น “ไถกลบ” เพื่อฟื้นฟูโครงสร้างดิน ปลูกปุ๋ยพืชสด (เช่น ปอเทือง) หมุนเวียน พรวนกลบคืนธาตุอาหารให้แปลงเพาะปลูก และทำปุ๋ยหมักชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

จุลินทรีย์จาวปลวก จุลินทรีย์น้ำข้าวข้าว ใช้เองเพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก ทำให้ดินดี มีจุลินทรีย์ย่อยสลาย อินทรีย์วัตถุ มีปริมาณธาตุอาหารเพียงพอต่อความต้องการของพืช

๓.๓) จัดการเมล็ดพันธุ์-ปุ๋ย-น้ำ ตามข้อมูลวิชาการ

วาง “ปฏิทินการผลิต” รายกิจกรรมทั้งพืช สัตว์ ประมง ตามฤดูกาล เพื่อกำหนดช่วงเตรียมดิน ปลุก ดูแล และเก็บเกี่ยวอย่างเป็นระบบ

๓.๔) คุมครองพืชแบบชีววิธี ปลอดภัยเคมี

กำหนดแนวทาง “ป้องกันก่อนรักษา” สำรวจ/ติดตามการระบาดของแมลง ใช้ข้อมูลพยากรณ์โรคแมลงประกอบตัดสินใจ และ งดใช้สารเคมีสังเคราะห์ ใช้ชีวภัณฑ์และภูมิปัญญาอย่างถูกขั้นตอน เช่น น้ำหมักสมุนไพรไล่แมลง เชื้อราไตรโคเดอร์มา และเชื้อราบีเวอร์เรีย ควบคุมเชื้อสาเหตุโรคและแมลงศัตรูพืช ลดความเสี่ยงต่อผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม ในระบบแปลงเรียนรู้

๓.๕) สร้างความหลากหลายด้วยเกษตรผสมผสาน

- บูรณาการพืช ปศุสัตว์ ประมงในพื้นที่เดียวกัน เพื่อหมุนเวียนทรัพยากร (มูลสัตว์→ปุ๋ยหมัก, น้ำจากบ่อ→รดพืช ฯลฯ) และเพิ่มรายได้หลายทาง

- ด้านประมงปรับปรุงแบบให้เหมาะกับบริบทพื้นที่: เลี้ยงปลาในบ่อดิน/บ่อพลาสติก เลี้ยงกบ เลี้ยงหอยขม รวมถึง

- ด้านปศุสัตว์ เก็บมูลสัตว์เป็นวัตถุดิบทำปุ๋ยหมัก ลดต้นทุนปุ๋ยเคมีและปดวงจรทรัพยากรในฟาร์ม.

๓.๖) ขยายพันธุ์พืชคุณภาพและถ่ายทอดแก่ชุมชน

สาธิตการขยายพันธุ์แบบวิชาการทั้งอาศัยเพศและไม่อาศัยเพศ เช่น ตอนกิ่ง ปักชำ ติดตา ต่อยอด เพื่อผลิตกิ่งพันธุ์ใช้กายแปลง ลดต้นทุน พร้อมทั้งจำหน่าย/แจกจ่าย ให้ชุมชนมีแหล่งอาหารและรายได้เสริม

๓.๗) บริหารจัดการความรู้และถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง

เปิดฐานเรียนรู้ให้เกษตรกร นักเรียน หน่วยงานเข้ามาศึกษาดูงาน ทดลองปฏิบัติจริง และนำเทคโนโลยี/นวัตกรรมไปปรับใช้ในบริบทของตนเอง ศูนย์ทำหน้าที่ “แปลงสาธิต คลังความรู้ เวทีเรียนรู้ร่วม” ของอำเภอวนรวินวาส

กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ของศพก.อำเภอวนรวินวาส

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒๗ ชนิด โดยจะเป็นการปลูกพืชแบบผสมผสาน ปลูกพืชแซม ในพื้นที่การเพาะปลูก ๔ ไร่ ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๒ ไร่	
๑.๒) พักทอง	จำนวน ๓๐ ต้น	
๑.๓) ค่ะน้า	จำนวน ๒๐ ต้น	
๑.๔) มะนาว	จำนวน ๕๐ ต้น	
๑.๕) ชะอม	จำนวน ๕ ต้น	
๑.๖) ฝรั่ง	จำนวน ๓๐ ต้น	
๑.๗) มะขามเทศ	จำนวน ๑๐ ต้น	
๑.๘) สับปะรด	จำนวน ๒๐ หลุม	
๑.๙) ละมุด	จำนวน ๒๐ ต้น	
๑.๑๐) มะม่วง	จำนวน ๕๐ ต้น	
๑.๑๑) ลิ้นจี่	จำนวน ๑๕ ต้น	
๑.๑๒) มะขามเปรี้ยวฝักโต	จำนวน ๓ ต้น	
๑.๑๓) ตะไคร้	จำนวน ๓๐ กอ	
๑.๑๔) ข่า	จำนวน ๑๐๐ กอ	
๑.๑๕) แก้วมังกร	จำนวน ๖๐ หลัก	
๑.๑๖) มะละกอ	จำนวน ๒๐ ต้น	
๑.๑๗) ขมิพู่	จำนวน ๕ ต้น	
๑.๑๘) มะยงชิด	จำนวน ๑๐ ต้น	
๑.๑๙) กระเทียม	จำนวน ๒ ต้น	
๑.๒๐) พุทราสามรส	จำนวน ๔ ต้น	
๑.๒๑) ขนุน	จำนวน ๕ ต้น	
๑.๒๒) หม่อนเบอร์รี่	จำนวน ๒๐ ต้น	
๑.๒๓) พรว้าน้ำหอม	จำนวน ๓ ต้น	
๑.๒๔) ลำไย	จำนวน ๕ ต้น	
๑.๒๕) ไม้ป่า ได้แก่ พยุง ยางนา ประดู่	รวมจำนวน ๑๐ ต้น	
๑.๒๖) ไม้ดอกไม้ประดับ	รวมจำนวน ๑๐๐ กระถาง	
๑.๒๗) พืชผักสวนครัว เช่น ต้นหอม ผักชี	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑๐๐ กระถาง	

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๗ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล	จำนวน	๓,๐๐๐	ตัว
๒.๒) ปลาบึก	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๓) ปลาดุก	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๔) ปลาหมอ	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๕) ปลาไน	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๖) ปลาทะเพียน	จำนวน	๒,๐๐๐	ตัว
๒.๗) กบ	จำนวน	๓๐	ตัว

สินค้าเกษตร ด้านประมง

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๔ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) หมูป่า	จำนวน	๗	ตัว
๓.๒) เป็ดเทศ	จำนวน	๓๐	ตัว
๓.๓) ไก่พื้นเมือง	จำนวน	๑๕	ตัว
๓.๔) วัว	จำนวน	๙	ตัว

สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๕ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) กล้ายาสูบ	จำนวน	๒๐	กิโลกรัม/เดือน
๔.๒) ฟักทองยาสูบ	จำนวน	๑๕	กิโลกรัม/เดือน
๔.๓) ปลาแดดเดียว	จำนวน	๓๐	กิโลกรัม/เดือน
๔.๔) เนื้อแดดเดียว	จำนวน	๕	กิโลกรัม/เดือน
๔.๕) มะขามแช่อิ่ม	จำนวน	๕๐	กิโลกรัม/ปี

สินค้าเกษตรแปรรูป

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ให้ระบุต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า...ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) การไถเตรียมดิน	เป็นเงิน	๕๐๐	บาท/ไร่
๑.๒) ค่าเมล็ดพันธุ์	เป็นเงิน	๓๐๐	บาท/ไร่
๑.๓) ค่าจ้างปลูก	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าปุ๋ยเคมี	เป็นเงิน	๓๐๐	บาท/ไร่
๑.๔) ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	เป็นเงิน	๑๐๐	บาท/ไร่
๑.๕) ค่าจ้างเก็บเกี่ยว	เป็นเงิน	๖๐๐	บาท/ไร่
รวมต้นทุนการผลิต ๒,๔๐๐ บาท/ไร่			
รายได้ ๔,๕๖๐ บาท/ไร่			

กิจกรรมปลูกข้าวในพื้นที่ ๒ ไร่

การเพาะเลี้ยงแหนแดงใช้ในนาข้าว

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-

เฉลี่ยรายได้วันละ.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มะนาว, มะเขือ, ต้นหอม, ผักบุ้ง, ผักสลัด, ผักแพว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๒,๐๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ เป็ดเทศ, ฝรั่งกิมจู, มะละกอ

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๓,๕๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ มะม่วง, มะขามเทศ, ปลาทุกชนิด, มะยงชิด, ลิ้นจี่, ปลาแดดเดียว, ฟักทอง, ละครูด, มะขามเปรี้ยวฝักโต, ขมิพู่, หนุม, วัว, หมอนเบอร์รี่, ไม้ดอกไม้ประดับ

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๖๗,๗๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ต่อตนเอง : มีความภาคภูมิใจที่ได้สั่งสมองค์ความรู้และได้นำมาปฏิบัติและส่งต่อให้ผู้อื่น มีความมั่นคงทางอาหาร สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน “มีอยู่ มีกิน มีใช้” สามารถสร้างรายได้จากสิ่งที่อยู่รอบตัว มีสุขภาพทางกายและทางใจที่สมบูรณ์แข็งแรง

ต่อเกษตรกรรายอื่นและสังคม : เป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เกษตรกรรายอื่น มากกว่า ๑,๐๐๐ คน, เกิดการขยายผลสู่แปลงเกษตรกรและโรงเรียน, สร้างอาชีพเสริม สร้างรายรายได้แก่คนในชุมชน เป็นจุดเชื่อมโยงเครือข่ายและกระจายปัจจัยการผลิตให้ชุมชน

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอมโนรนิวาส ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่าและหมุนเวียนอย่างสมบูรณ์ โดยมีการบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ดังนี้

- การใช้ชีวภัณฑ์และวิธีชีวภาพ เพื่อลดการใช้สารเคมีในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย จุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และน้ำหมักชีวภาพจากวัสดุเหลือใช้ในฟาร์ม ช่วยลดการปนเปื้อนของสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำและดิน สร้างความยั่งยืนให้กับระบบนิเวศน์

- การปรับปรุงบำรุงดินอย่างยั่งยืน โดยนำวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร เช่น ฟางข้าว มูลสัตว์ มาทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยพืชสด พร้อมใช้หลักการ “หมักดิน เลี้ยงดิน ให้ดินเลี้ยงพืช” เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำ

- ระบบการปลูกพืชแบบผสมผสาน ปลูกพืชหลากหลายชนิดทั้งระยะสั้น กลาง และยาว รวมถึงไม้ยืนต้นและพืชสมุนไพร เพื่อสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ ลดความเสี่ยงจากศัตรูพืช และเพิ่มความสมดุลของระบบนิเวศ

- การแปรรูปผลผลิตด้วยพลังงานสะอาด เช่น โรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ สำหรับตากและอบผลผลิตทางการเกษตร ลดการใช้พลังงานฟอสซิลและช่วยยืดอายุเก็บรักษา

- การใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ในการเกษตรช่วยลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ประหยัดพลังงานและน้ำ ลดมลพิษทางเสียงและอากาศ ช่วยส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในศูนย์ฯ ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- รักษาคุณภาพดินให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง ลดการเสื่อมโทรมจากการเพาะปลูกเชิงเดี่ยว
- อนุรักษ์แหล่งน้ำในพื้นที่ โดยมีการขุดสระน้ำ ๒ บ่อเพื่อกักเก็บน้ำใช้ตลอดปี ลดการพึ่งพาแหล่งน้ำธรรมชาติ
- รักษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ โดยการปลูกพืชแบบผสมผสาน เลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์บกหลายประเภท ซึ่งช่วยสร้างสมดุลของระบบนิเวศ

- ลดการปลดปล่อยสารพิษสู่สิ่งแวดล้อมจากการงดใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชในภาคการเกษตร

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

เกษตรกรต้นแบบและคณะทำงานของศูนย์ฯ มีความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานการเกษตรของพื้นที่ ทั้งสภาพภูมิอากาศ ลักษณะดิน แหล่งน้ำ ปัญหาด้านศัตรูพืช และความต้องการของตลาด ทำให้สามารถวางแผนและกำหนดแนวทางการส่งเสริมการผลิตได้ตรงกับความต้องการของชุมชน

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

ศูนย์ฯ เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญที่เปิดรับคณะดูงานจากในและนอกพื้นที่ จัดอบรมอย่างต่อเนื่องในหัวข้อต่าง ๆ เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การทำปุ๋ยหมักชีวภาพและการปรับปรุงบำรุงดิน การขยายพันธุ์พืช การผลิตและขายชีวภัณฑ์ และการแปรรูปผลผลิต มีการสาธิตให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ฝึกปฏิบัติจริงจนสามารถนำไปใช้ในแปลงของตน

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรในชุมชน ให้คำแนะนำเชิงวิชาการในการแก้ปัญหการผลิต เช่น การป้องกันโรคและแมลงโดยชีววิธี การปรับปรุงบำรุงดิน และการตลาด รวมทั้งเป็นช่องทางรับเรื่องร้องเรียนและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างทันท่วงที และตรงต่อความต้องการของเกษตรกร

กิจกรรมที่ร่วมดำเนินการกับชุมชนในการแก้ปัญหาด้านการเกษตรในพื้นที่

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ และกิจกรรมชุมชน ให้เกษตรกรเข้าถึงข้อมูลด้านการผลิต การตลาด และนวัตกรรมใหม่ ๆ อย่างทั่วถึง

- ป้ายองค์ความรู้ สื่อการเรียนรู้ เอกสารวิชาการที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ และอุปกรณ์สาธิต ในการถ่ายทอดความรู้ให้มีความพร้อมอยู่เสมอ

- การปรับปรุงภูมิทัศน์ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความพร้อมในการให้บริการแก่ผู้ที่เข้ามาศึกษาเรียนรู้อยู่เสมอ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดอนจาน ได้ดำเนินการขยายผลองค์ความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรม การสาธิต และการปฏิบัติจริง ไปสู่เกษตรกรทั้งภายในและนอกชุมชน ผ่านช่องทางและกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพื่อให้ความรู้เข้าถึงเกษตรกรในวงกว้างและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ดังนี้

๑) ช่องทางในการขยายผลองค์ความรู้

๑.๑) การจัดฝึกอบรมและศึกษาดูงาน

- เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานหลายภาคส่วน มักมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งในและนอกสถานที่ ให้เกษตรกรได้ลงมือปฏิบัติจริงในแปลงสาธิต

- เปิดรับคณะศึกษาดูงานจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตที่ถูกต้อง เหมาะสม ลดต้นทุน และสร้างรายได้ โดยมีผู้คนมาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละปีจะมีเกษตรกร สถาบันการศึกษา หน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน เป็นประจำเฉลี่ยคณะละประมาณ ๑๐ - ๑๐๐ คน ปีละประมาณ ๑,๐๐ คน

๑.๒) การสาธิตภาคสนาม (Field Day)

- จัดกิจกรรมสาธิตเทคโนโลยีการเกษตร เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ชีวภัณฑ์ การปลูกพืชผสมผสาน และการแปรรูปผลผลิต

- ให้เกษตรกรได้ทดลองทำด้วยตนเอง เพื่อสร้างความมั่นใจในการนำไปใช้

กิจกรรมการถ่ายทอดความรู้ งาน Field Day

๑.๓) การเผยแพร่ผ่านสื่อและเครือข่าย

- ใช้สื่อออนไลน์ของศูนย์ฯ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์กลุ่ม เพื่อเผยแพร่เทคนิคการเกษตรและแจ้งข่าวสาร

- ถ่ายทอดความรู้ผ่านเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ให้ช่วยกระจายข้อมูลต่อไปยังสมาชิกในพื้นที่

๑.๔) การเป็นวิทยากรภายนอก ออกไปถ่ายทอดความรู้ในโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน และโครงการส่งเสริมอาชีพของกรมส่งเสริมการเกษตร

บทบาทการเป็นวิทยากรภายนอก

๒) วิธีที่เกษตรกรนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติ หลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ เกษตรกรในชุมชนได้นำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน ดังนี้

๒.๑) ปรับระบบการผลิต จากเดิมที่ใช้สารเคมีเป็นหลัก มาสู่การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก และชีวภัณฑ์ ทำให้ลดต้นทุนและเพิ่มความปลอดภัย

๒.๒) ปรับรูปแบบการเพาะปลูก จากพืชเชิงเดี่ยว มาเป็นการปลูกพืชหมุนเวียนและพืชผสมผสาน เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพและลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตตกต่ำ

๒.๓) จัดการน้ำอย่างรู้คุณค่า ใช้ระบบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ร่วมกับระบบน้ำหยดหรือการขุดสระน้ำกักเก็บน้ำในฤดูฝน เพื่อให้เพียงพอตลอดปี ลดรายจ่ายด้านพลังงานไฟฟ้า และพลังงานเชื้อเพลิงในการเกษตร

๒.๔) เพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยการแปรรูป เช่น การทำกล้วยฉาบ ปลาแดดเดียว เนื้อแดดเดียว มะขามแช่อิ่ม เป็นต้น

๓) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกร

๓.๑) ด้านเศรษฐกิจ

- ต้นทุนการผลิตลดลงเฉลี่ยร้อยละ ๑๐-๑๕
- รายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายผลผลิตคุณภาพและผลิตภัณฑ์แปรรูปอย่างน้อย

๒,๐๐๐ บาท/เดือน

- มีตลาดรองรับที่มั่นคงจากเครือข่ายความร่วมมือที่เกิดจากการฝึกอบรม

๓.๒) ด้านสิ่งแวดล้อม

- คุณภาพดินและน้ำดีขึ้นจากการลดการใช้สารเคมี
- ความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่เกษตรเพิ่มขึ้น
- ลดการเผาเศษวัสดุทางการเกษตร ช่วยลดมลพิษทางอากาศ

๓.๓) ด้านสังคม

- เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เกิดการแก้ปัญหาภาคการเกษตรในพื้นที่

- ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้นจากการทำงานร่วมกัน

- เกษตรกรบางรายก้าวสู่การเป็น “เกษตรกรต้นแบบ” ถ่ายทอดความรู้ต่อให้ผู้อื่น

๓.๔) ด้านการเรียนรู้เกษตรกรมีทักษะการวางแผนและบริหารจัดการฟาร์ม การจัดทำบัญชีฟาร์ม บัญชีครัวเรือนได้อย่างมืออาชีพ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอนวนนิวาส จังหวัดสกลนคร มีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร โดยอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างเกษตรกรต้นแบบ ชุมชน และหน่วยงานภาคีในพื้นที่ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มั่นคงและยั่งยืน การมีส่วนร่วมดังกล่าวประกอบด้วย

๑) การเป็นแกนนำและศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

เกษตรกรต้นแบบได้ทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการและการปฏิบัติจริง ถ่ายทอดความรู้ด้านเกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการพื้นที่เกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การใช้เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ การปลูกพืชในโรงเรือน การผลิตสารชีวภัณฑ์ และการแปรรูปผลผลิตในโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ โดยเปิดแปลงเป็นสถานที่ให้บริการด้านการเกษตร พื้นที่สาธิตเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ และนำไปปรับใช้ในพื้นที่ของตน

๒) การร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรในพื้นที่

ศพก.ทำงานประสานกับหลายหน่วยงาน เช่น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการปกครอง สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนวนนิวาส สถานศึกษาทุกระดับ และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในการจัดฝึกอบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และส่งเสริมการผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังเข้าร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่รณรงค์ ขับเคลื่อนโครงการสำคัญของภาครัฐ เช่น การรณรงค์โครงการส่งเสริมเกษตรปลอดภัย การประชาสัมพันธ์การขึ้นและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เป็นต้น

ประสานร่วมมือกับประมงอำเภอและปศุสัตว์อำเภอจัดอบรมและ
สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร

๓) การขับเคลื่อนเครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

เป็นปราชญ์เกษตรกรผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีบทบาทสำคัญ ในการส่งเสริมการดำเนินกิจกรรม การขับเคลื่อนเครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชนทั้งในระดับจังหวัดสกลนคร และระดับอำเภอวานรนิวาส เช่น การเป็นคณะกรรมการเครือข่าย ศพก.ระดับจังหวัด ผู้แทนวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสกลนคร การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนศพก.อำเภอวานรนิวาส การรวมกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่บ้านกุดจิก ตำบลนาคำ และกองทุนสวัสดิการเครือข่าย ศพก.อำเภอวานรนิวาส เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านองค์ความรู้ การผลิต การตลาด และสวัสดิการของสมาชิก ตลอดจนเชื่อมโยงกับตลาดทั้งในและนอกพื้นที่ เพื่อเพิ่มโอกาสและอำนาจต่อรองด้านราคา

เข้าร่วมประชุมขับเคลื่อนเครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน

๔) การทำงานแบบมีส่วนร่วมและเกื้อกูลกันในชุมชน

ศพก.เป็นพื้นที่บ่มเพาะจิตสำนึกเรื่องการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ลดต้นทุนการผลิต และพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งเป็นแหล่งช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ เช่น การบริจาคผลผลิตและสิ่งของ การร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์และงานจิตอาสา รวมถึงการสนับสนุนการผลิตพืชปลอดภัยเพื่อใช้ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์

ร่วมกิจกรรมจิตอาสา และบริจาคทรัพย์ส่วนตัวเพื่อสาธารณประโยชน์

๕) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ข้ามพื้นที่

ด้วยความเชี่ยวชาญและความสำเร็จในการพัฒนาการเกษตร ศพก. ได้รับเชิญเป็นวิทยากรในหลายพื้นที่ ทั้งภายในอำเภอและต่างอำเภอ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และองค์ความรู้ที่กว้างขวาง ช่วยยกระดับศักยภาพเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของศูนย์เรียนรู้ฯ แห่งนี้มิได้จำกัดเพียงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต หากแต่เป็นการสร้างระบบความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างคนกับคน คนกับชุมชน และชุมชนกับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้

การพัฒนาการเกษตรเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ยั่งยืน และสามารถต่อยอดไปสู่การสร้างเศรษฐกิจฐานรากที่มั่นคงในอนาคต

๔.๑.๗ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทของประธานคณะกรรมการ ศพก.อำเภอมโนรณนิवास ไม่เพียงแต่เป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ แต่ยังเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ วิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้ และผู้สร้างเครือข่ายความร่วมมือในทุกระดับ โดยมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และสร้างความมั่นคงในอาชีพอย่างยั่งยืน จากบทบาทและภารกิจดังต่อไปนี้

๑) กำหนดทิศทางและนโยบายการดำเนินงานของศูนย์

- นำแผนและนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และความต้องการของเกษตรกรในอำเภอมโนรณนิवास จังหวัดสกลนคร
- ร่วมจัดทำแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงานของ ศพก. ระดับอำเภอ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืน

๒) ขับเคลื่อนและบริหารจัดการกิจกรรมของศูนย์

- บริหารจัดการศูนย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ครบวงจร ครอบคลุมทั้งการผลิต การแปรรูป การตลาด และการจัดทำบัญชีฟาร์ม
- กำกับ ดูแล และประสานงานการให้บริการแก่เกษตรกรในพื้นที่ เช่น การจัดฝึกอบรม การสาธิต และการถ่ายทอดเทคโนโลยี
- รายงานผลการดำเนินงานต่อสำนักงานเกษตรจังหวัดเป็นรายไตรมาส เพื่อให้หน่วยงานต้นสังกัดรับทราบและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

๓) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและเครือข่าย

- ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการประสานงานระหว่างเกษตรกร หน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน
- ร่วมวางแผนและแก้ไขปัญหาการเกษตรอย่างเป็นระบบ พร้อมเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

๔) สร้างและขับเคลื่อนเครือข่ายเกษตรกร

- เป็นแกนนำรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทั้งในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน กลุ่มแปลงใหญ่ และกองทุนสวัสดิการเครือข่าย
- สนับสนุนการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในเครือข่าย ศพก. ทั้งภายในชุมชน อำเภอ และ จังหวัด เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน

๕) ถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นแบบอย่างที่ดี

- ปฏิบัติจริงในพื้นที่ของตนเอง เพื่อเป็นแปลงสาธิตให้เกษตรกรเห็นผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
- เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตร เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ การจัดการศัตรูพืชแบบชีววิธี การปรับปรุงบำรุงดิน การผลิตอาหารสัตว์แบบลดต้นทุน และการแปรรูปผลผลิต
- แบ่งปันทั้งประสบการณ์ความสำเร็จและข้อผิดพลาด เพื่อเป็นบทเรียนแก่ผู้สนใจ

๖) ส่งเสริมและสนับสนุนสังคมชุมชน ร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์และงานจิตอาสา เช่น การบริจาคสิ่งของ การสนับสนุนผลผลิตปลอดสารพิษเพื่อโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน เป็นผู้นำสร้างความร่วมมือและความสามัคคีในชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน
ความภาคภูมิใจสูงสุดของการดำเนินงานในฐานะ ศพก. คือการได้เห็นชุมชนเข้มแข็งขึ้น เกษตรกรมีรอยยิ้มจากการพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง จากการที่เป็นศูนย์ต้นแบบ ทำจริง ทำให้เห็น พร้อมทั้งองค์ความรู้ที่ได้ถ่ายทอดสามารถงอกเงยเป็นผลสำเร็จในแปลงของเกษตรกรเอง นับเป็นรางวัลทางใจที่ยิ่งใหญ่และเป็นแรงบันดาลใจให้มุ่งมั่นพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรต่อไป

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

๑.๑) ความเป็นผู้นำในรูปแบบทางการ เป็นการได้รับการแต่งตั้งหรือคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้นำอย่างเป็นทางการ โดยมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างองค์กรหรือคณะกรรมการต่าง ๆ ทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ จำนวน ๗ บทบาท ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑) กรรมการผู้แทนวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัดสกลนคร มีหน้าที่เป็นตัวแทนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในจังหวัด เพื่อประสานงานและเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายต่าง ๆ ร่วมกำหนดทิศทางและนโยบายการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับจังหวัด สนับสนุนการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ และศักยภาพของกลุ่ม ตลอดจนสื่อสารข้อเสนอหรือความต้องการของสมาชิกไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

๑.๑.๒) เภรัญญิก กลุ่มเครือข่าย ศพก.จังหวัดสกลนคร มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดเก็บ ดูแลและบริหารเงินทุนของกลุ่มให้ถูกต้องและโปร่งใส บันทึกรายรับ-รายจ่าย จัดทำบัญชีและงบการเงินรายงานต่อที่ประชุมอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งเก็บรักษาหลักฐานทางการเงินทุกประเภท เพื่อให้การใช้จ่ายเป็นไปตามมติของกลุ่มและตรวจสอบได้

๑.๑.๓) ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอดอนนาหว้า จังหวัดสกลนคร มีบทบาทหน้าที่ในการ กำหนดทิศทางการพัฒนาและบริหารจัดการศูนย์ ประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายเกษตรกร ขับเคลื่อนแผนการดำเนินงานและการให้บริการแก่เกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งจัดระบบสวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกและคู่สมรสในกรณีเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต และสวัสดิการด้านอื่นๆตามความเหมาะสม ซึ่งเป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ศพก.

๑.๑.๔) ประธานและผู้ประสานงานศูนย์การเรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีบทบาทหน้าที่ถ่ายทอดหลักการทรงงานและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่ชุมชน

๑.๑.๕) ประธานวิสาหกิจชุมชน ศพก.อำเภอดอนนาหว้า บทบาทหน้าที่ในการ กำหนดทิศทาง ดูแลการบริหารจัดการ และประสานความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกกลุ่ม เพื่อให้วิสาหกิจสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส

๑.๑.๖) ครูบัญชีอาสา มีหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และแนะนำการจัดทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร ติดตามและให้คำปรึกษาเพื่อให้สามารถบันทึกรายรับ-รายจ่ายได้อย่างถูกต้อง เป็นระบบ และนำข้อมูลไปใช้วางแผนการเงินเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

๑.๑.๗) ประชาชนผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการดินและปุ๋ย ของสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ข้าวบ้านกุดจิก ตำบลนาคำ อำเภовารนาส มีบทบาทในการให้คำปรึกษา ถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ การปรับปรุงบำรุงดินให้กับสมาชิกแปลงใหญ่ข้าวบ้านกุดจิกนำไปปรับใช้ในการผลิตข้าว

๑.๒) ความเป็นผู้นำในรูปแบบไม่เป็นทางการเป็นบทบาทที่เกิดจากการยอมรับของคนในชุมชน โดยไม่ได้มีตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ตามโครงสร้างทางการ แต่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ ได้แก่

๑.๒.๑) เป็นผู้รู้และที่ปรึกษาให้เกษตรกร ให้คำแนะนำด้านการทำเกษตร การแก้ปัญหาโรคและแมลง การจัดการพื้นที่ และการทำการตลาด ใช้การพูด การสาธิต และการลงมือทำ เพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นใจและพร้อมปรับเปลี่ยน

๑.๒.๒) เป็นแบบอย่างของการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงปฏิบัติจริงและแสดงผลสำเร็จจนเป็นแรงบันดาลใจให้ชุมชน

๑.๒.๓) เป็นผู้ประสานความช่วยเหลือ ข้อมูลข่าวสาร และปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรระหว่างหน่วยงานภาครัฐ โดยการรับ-ส่งมอบ ให้แก่เกษตรกร

๑.๒.๔) ผู้นำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ จัดและร่วมกิจกรรมทางศาสนา จิตอาสา การบริจาคสิ่งของและผลผลิตเพื่อชุมชน

๑.๒.๕) สร้างความสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

นางอรุณี ศรีวรสาร เกษตรกรต้นแบบ ศพก. อำเภовารนาส จังหวัดสกลนคร ได้ อุทิศเวลา และ แรงกายเพื่อถ่ายทอดความรู้ และทรัพยากรส่วนตัว เปิดพื้นที่เป็นแหล่งเรียนรู้ แบ่งปันผลผลิตแจกจ่ายให้กับเกษตรกรที่สนใจ นำไปเพาะปลูก ขยายผลต่อไปในแปลงของตนเอง และร่วมแก้ปัญหาชุมชน โดยไม่มุ่งหวังผลตอบแทน เพื่อประโยชน์และความยั่งยืนของเกษตรกรและสังคมโดยรวม

เปิดพื้นที่ศูนย์เรียนรู้พร้อมทั้ง แบ่งปันผลผลิตแจกจ่ายให้กับผู้สนใจ

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“เดินทีละก้าว กินข้าวทีละคำ ทำทีละอย่าง” สู่ถึงการทำงานทางการเกษตรด้วยความอดทน ความตั้งใจ และความละเอียดรอบคอบ โดยเน้นการก้าวเดินอย่างมั่นคงไม่เร่งรีบ ใส่ใจในทุกขั้นตอน และทำงานทีละอย่างอย่างเต็มที่ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่มีคุณภาพและยั่งยืน คตินี้สะท้อนแนวทางของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภовารนาส ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำจริงอย่างเป็นระบบ เพื่อยกระดับการผลิตและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

ผู้ดำเนินการถอดบทเรียนได้แก่ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน ๓ คน ดังนี้

- ๑) นายพาดอน ปุระเซตัง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ วิทยาการกระบวนการ
- ๒) นางสาวเบญจมาศ ไชยเตจ๊ะ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ ผู้จับประเด็น
- ๓) นายเอกชัย ศรีปัญญาวิ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ ผู้เก็บภาพถ่ายและการถ่ายทำวิดีโอ

กิจกรรมการถอดบทเรียนประธาน ศพก.อำเภอมวกเหล็ก

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

๑) วางแผนและเตรียมการถอดบทเรียน จัดทีมงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ เตรียมเครื่องมือ/อุปกรณ์ และเอกสารสำหรับเก็บข้อมูล

๒) รวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรต้นแบบ ซึ่งใช้เครื่องมือในการถอดบทเรียนดังนี้

- แบบสอบถาม/แบบประเมินผลรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง

- แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บข้อมูลประสบการณ์ ความคิดเห็น และความรู้เชิงลึก

- การสังเกตการณ์ภาคสนาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานจริงในฟาร์มหรือพื้นที่เกษตร

- บันทึกภาพและวิดีโอ ใช้สำหรับเก็บภาพขั้นตอนการทำงานและสภาพพื้นที่

- การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและรวบรวมข้อเสนอแนะจากกลุ่มเกษตรกรและผู้เกี่ยวข้อง

- แผนผังความคิด (Mind Mapping) และ การวิเคราะห์ SWOT ช่วยสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของเกษตรกรต้นแบบ

๓) วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์บทเรียน จากการประมวลผลข้อมูลที่ได้เพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จ อุปสรรค และแนวทางแก้ไข สรุปข้อดีและข้อควรปรับปรุง

๔) จัดทำรายงานถอดบทเรียน นำเสนอข้อมูลในรูปแบบรายงาน เอกสารประกอบ ภาพถ่าย และสื่ออื่น ๆ จัดทำข้อเสนอแนะหรือแนวทางการพัฒนาต่อไป

ภาคผนวก

แผนผังแปลง

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

บ้านสวนรุณนี 119 บ้านหนองขุน หมู่ที่ 2 ตำบลนาคำ

อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

พิกัดแปลง Zone:48 X: 371758 Y:1953615 พื้นที่ 7 ไร่

ฐานเรียนรู้ จำนวน 6 ฐาน

1. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (IPM)
2. การขยายพันธุ์พืช
3. การแปรรูปสินค้าเกษตรโดยโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์
4. ด้านประมง
5. การทำปุ๋ยหมักและการปรับปรุงบำรุงดิน
6. ด้านปศุสัตว์

แปลงเรียนรู้เรื่อง การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

ถนนลูกรังเพื่อการเกษตร

จัดทำโดย สำนักงานเกษตรอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

แผนผังคณะกรรมการบริหาร

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

บ้านสวนรุณนี หมู่ที่ 2 ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

นางอรุณี ศรีวรสาร
ประธาน

ร้อยตรีเกรียงศักดิ์ ศรีวรสาร
รองประธาน

นางศรีเวียง ตันทะวงศ์
เลขานุการ

นางอารยา ฮาบเมืองซอง
เหรัญญิก

นางปรารถนา กวานปิดชา
ประชาสัมพันธ์

นางสว่าง วงศ์ธรรม
ปฏิคม

นางสุมาลี ไชยศรีหา
กรรมการ

นายณรงค์เดช ยืนสุข
การตลาด

นายครรชิต ตันทะวงศ์
กรรมการ

จัดทำโดย สำนักงานเกษตรอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร
กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

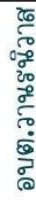
೨.೨.೨೦೧೭

๑๖๓.๙๙๑

ที่ทำการกำนัน

4 မေ ၂၀၁၇

๓.๗๓

૯૧૬.

၁၂/၁၁/၁၉၈၈

9/9/91

2025-03-20

9696969696

Wolfgang

สถาบันวิจัยข้าว
ต.เพ็ญพน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

10/23/67

๑. ความรู้วิชา

ន.ស.ខណ្ឌដំបូង (រាជធានីភ្នំពេញ)

ន.ស.ខណ្ឌដំបូង (រាជធានីភ្នំពេញ)

၆၄၆၆၆၆၆၆

မေတ္တာ

ਅੰਕ ੧੧

9696665576

20.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

Google Maps

SCAN ME

บ้านสวนร่มนี้ 119 บ้านหนองขุ่น หมู่ที่ 2 ตำบลนาคำ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

☎ 087-9482585

การเชื่อมโยงเครือข่าย ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.) อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ศพก.อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร

ประธานศูนย์: นางอรุณี ศรีวรสาร
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๗-๔๔๖๐๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๑๙ ม.๒ ต.นาคำ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๗๑๕๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านกุดเรือคำ
ประธานศูนย์: นายสมพงษ์ กาลสุข
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๐-๖๕๗๖๔๔
ที่ตั้ง: ๑๙๙ ม. ๑ ต.กุดเรือคำ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านโคกขี้เหล็ก (โคก พอง นา โนน)
ประธานศูนย์: นายพชร กุศล
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙ ม. ๔ ต.โคกขี้เหล็ก อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ตำบลคุดคุด
ประธานศูนย์: นายพชร กุศล
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๐-๖๕๗๖๔๔
ที่ตั้ง: ๑๙๙ ม. ๑ ต.กุดเรือคำ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: มันสำปะหลัง

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านหนองนาแซง
ประธานศูนย์: นายบุญยืน พรหมภักดิ์
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙ ม. ๒๐ ต.นาแซง อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาอวนน้อย
ประธานศูนย์: นายสม ก่ำสี
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๐๙ ม. ๒๐ ต.นาแซง อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านโนนอุดม
ประธานศูนย์: นายจรัสศักดิ์ พรหิธร
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๒๑ ม. ๑๖ ต.ศรีวิชัย อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านกุดเรือคำ
ประธานศูนย์: นายทศพล โสภีศรีชัย
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙ ม. ๒๐ ต.นาแซง อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาสวนผสม
ประธานศูนย์: นางเจริญศิลป์ ฝ่ายชัย
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๗-๔๔๖๐๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๗ ม. ๒ ต.โคกขี้เหล็ก อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านโพธิ์เสาว์
ประธานศูนย์: นายสุรเดช สุระโคตร
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๙๙ ม. ๑ ต.หนองหวาย อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านวังเย็น
ประธานศูนย์: นางสาวศุภลักษณ์ จันทแสน
เบอร์โทรศัพท์: ๐๙๕-๕๕๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙๖ ต.หนองหวาย อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาข่อย
ประธานศูนย์: นายพงษ์ ปิยะหา
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๗-๔๔๖๐๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๐๙ ม. ๑ ต.นาข่อย อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาข้าว
ประธานศูนย์: นายบุญยืน แก้วการี
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๑๐๙ ม. ๑ ต.นาข้าว อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาหนอง
ประธานศูนย์: นาย จิตกร สาทรเจริญ
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๒๑๙ ม. ๑๓ ต.วานรนิวาส อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาหนอง
ประธานศูนย์: นายบุญยืน วังวิมล
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙ ม. ๑๓ ต.วานรนิวาส อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาหนอง
ประธานศูนย์: นายกรรณิศา นวราช
เบอร์โทรศัพท์: ๐๖๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๒๔ ม. ๑ ต.หนองสวรรค์ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาหนอง
ประธานศูนย์: นายสมปภั จ้างชัย
เบอร์โทรศัพท์: ๐๘๕-๖๖๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙๔ ม. ๑๓ ต.หนองสวรรค์ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: ข้าว (แปลงใหญ่ข้าว ตำบลหนองสวรรค์)

ศูนย์เรียนรู้การปลูกพืชเพื่อและเกษตรผสมผสาน บ้านนาหนอง
ประธานศูนย์: นางสาวจิราภา การุญ
เบอร์โทรศัพท์: ๐๙๕-๕๕๕๕๕๕
ที่ตั้ง: ๙๔ ม. ๑๓ ต.หนองสวรรค์ อ.วานรนิวาส
พิกัด Zone: ๔๔ X: ๑๗๖๒๑๕ Y: ๑๗๖๒๑๕
กิจกรรม: เกษตรผสมผสาน

สัญลักษณ์

- ▲ สำนักงานเกษตรอำเภอ
- ศพก.
- ◆ ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน
- ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- ★ ศูนย์ข้าวชุมชน

เครือข่าย ศพก.อำเภอวานรนิวาส 17 ศูนย์